

Prof. dr hab. Radosław Marzec  
Sztuki muzyczne  
Dyscyplina artystyczna instrumentalistyka  
Akademia Muzyczna im. F. Nowowiejskiego  
w Bydgoszczy

Bydgoszcz, 13.06.2019

Akademia Muzyczna w Krakowie  
Dziekan Wydziału Instrumentalnego  
wpłynęło dnia 2019-06-19 2019  
nr ..... zał. ....

### RECENZJA

mgr Małgorzata Krowicka

Zlecniodawcą recenzji jest Akademia Muzyczna w Krakowie.

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.nr 65,poz.595 wraz ze zmianami Dz. U. z dnia 27.07.2005 roku, nr.164, poz.1365, art.14 ust.2 pkt2).

#### Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego z dnia 27.06.2017 r. Akademii Muzycznej w Krakowie w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego w dziedzinie:

sztuki muzyczne, dyscyplinie: instrumentalistka, specjalności: organy mgr Łukasz Mateja

Zgodnie z Uchwałą Rady Wydziału Instrumentalnego z dnia 10.04.2019 r. Akademii Muzycznej w Krakowie zostałem powołany do funkcji recenzenta w w/w przewodzie doktorskim.

Całości otrzymanej przeze mnie dokumentacji w przewodzie doktorskim pana Łukasza Mateji oprócz pracy doktorskiej wraz z opisem, składała się z następujących elementów :

- uchwały w sprawie wszczęcia przewodu oraz wyznaczenia mnie recenzentem pracy doktorskiej
- jednego egzemplarzu dorobku doktoranta kandydata,

#### Podstawowe dane o kandydacie

Imię i nazwisko: Łukasz Mateja

Ukończył Akademię Muzyczną w Krakowie, w klasie organów Prof. Mirosławy Semeniuk-Podrazy. Uzyskał w 1994 roku dyplom z wyróżnieniem.

W 1991 roku studiował w ramach stypendium Roosevelt University w Chicago Musical College w klasie organów Davida Schredera.

W latach 1994-95 odbył studia podyplomowe w Hochschule für Musik und Darstellende Kunst w klasie organów Prof. dr Hansa Haselböcka

Uczestniczył w licznych kurach mistrzowskich u takich organistów jak: G. Bovet,

M. Radulescu, J. Laukvik, L. Lohmann, H. Rilling

Od 1991 roku pełni funkcję organisty w kościele Świętej Rodziny, a od 1997 funkcję organisty w Sankt Barbara w Krakowie

Od 1998 do chwili obecnej prowadzi klasę organów w ZSM im. Mieczysława Karłowicza w Krakowie.

#### Ocena dzieła artystycznego.

Temat pracy:

Aspekty intertekstualne Vier Jahreszeiten für Orgel. Sonaten (I-IV) Bogusława Schaffera i ich wpływ na interpretację dzieła.

Zawartość dzieła artystycznego zatwierdzonego podczas wszczęcia przewodu doktorskiego w dniu 27.06.2017 r. według otrzymanej dokumentacji i przedstawionej koncepcji pracy, dotyczy następującego zestawienia dzieł:

CD1:

Sonata I Wiosna (Frühling):

1. März
2. April
3. Mai

Sonata II lato (Sommer):

4. Juni
5. Juli
6. August

CD2:

Sonata III Jesień (Herbst):

1. September
2. Oktober
3. November

Sonata IV Zima (Winter):

4. Dezember
5. Januar
6. Februar

Nagranie dokonane w Sali organowej Akademii Muzycznej w Krakowie cechuje się dużą przejrzystością. Duża przestrzeń czasowa rejestracji, lipiec 2018 – luty 2019 sprzyjała ogromnej precyzji wykonania. Słyszymy tutaj duży nacisk organisty na odwzorowanie w największych szczegółach dzieła, a także związanej z nim, a właściwie dominującej warstwy teoretycznej. Byłbym bardziej usatysfakcjonowany większym zróżnicowaniem agogicznym w przeciwieństwie do obiektywizmu doktoranta. Jednak w tym zrównoważeniu wyczuwam zamierzenie a nie przypadkowość. Chociażby w Sonacie 8, Oktober na stronie 71 mamy odcinek określony „wild” przeciwstawiony kolejnemu „autoritär”. Chciałoby się tutaj usłyszeć rzeczywistą dzikość, przeciwstawioną za chwilę wypowiedzi jak samo określenie wskazuje autorytatywnej, czyli raczej wydeklamowanej, mocnej, osadzonej. Oczywiście, zastosowana tutaj registracja przywodzi na myśl taki charakter.

W tego typu recenzjach należy jednak zawsze poskromić własne oczekiwania na korzyść tego co ma do zaproponowania organista. Na szczęście mamy tutaj aż nadto znakomitych rzeczy. Typ osobowości jest zawsze współbieżny z ekspresją sceniczną. Przyjmuję go, a zatem zmieniam swój sposób recepcji. Chciałbym pochwalić mgr Mateję za analityczność odtwórczą, a tym samym przemianę z odtwórcy na współtwórcę. W tego typu muzyce jest to czymś nieodzownym. Mnogość elementów, które musi zrealizować muzyk w dziele Schaffera zmusza go niejako do ogromnej uważności. W kompozycjach o prostszej konstrukcji oczekivalibyśmy większej swobody. Tutaj jednak, dyscyplina w miejscach do tego przeznaczonych znakomicie kontrastuje z miejscami zapisanymi jako swobodniejsze. Brawa za właściwe odczytanie dla Doktoranta!

Ponadto jest także kwestia wyboru naszej postawy estetycznej. Czy chcemy poprzez wykonanie ukazać osobowość swoją, czy jednak konstrukcję muzyczną. W przypadku nagrania Vier Jahreszeiten wybór obiektywizmu wydaje się być jednak słuszny. Dzieło niemające zbyt wielkiej tradycji interpretacyjnej, a tym samym ogromu możliwości porównań zostałyby wypaczone. Być może także niezrozumiane. Dzięki nagraniu mgr Łukasza Mateji ma ono sporą szansę na rozpowszechnienie, a także włączenie do repertuaru przez większą ilość organistów koncertowych.

### **Opis dzieła artystycznego.**

Pan mgr Łukasz Mateja w sposób bardzo uporządkowany hierarchizuje problemy zawarte w opisie pracy. W początkowych rozdziałach podaje tzw. definicje operacyjne intertekstualności. Podając różnorodne cytowania, na bazie których buduje swoją wizję

pojęcia. W sposób wyraźny ustosunkowując się do tych definicji. Na koniec tegoż spisu podaje możliwe rodzaje rozumienia intertekstualności jako badania relacji między tekstami, w tym muzycznymi. Jednocześnie odnosząc się w sposób samodzielny do tegoż zagadnienia.

Doktorant odnosi się także do sposobu interpretowania Vier Jahreszeiten i jego swobody, niespotykanej w utworach klasycznych. Według niego ocena wartości interpretacji zależy od kontekstu, jest tym samym relatywna. Trudno się nie zgodzić z powyższą tezą. W przypadku omawianego dzieła zwłaszcza.

W opisie możemy dostrzec ogromny pietyzm i zamięrowanie do teorii dzieła muzycznego.

Cykl organowy Schaffera nadaje się to takich analiz jak mało który. Spora ilość cytowań innego materiału muzycznego, wprost lub tylko zaznaczanych niczym aluzja, z pewnością działa ożywczo na naturę analityka. Można tylko pochwalić autora za taki typ podejścia do zrozumienia wykonywanej przez siebie muzyki.

Próby analizy formalnej, jakże utrudnionej przez poprzez swobodę, oraz częste interpolacje continuum przebiegu, a także wprowadzanie elementów aleatorycznych, są momentami niemal brawurowo dokonywane i podsumowywane przez Doktoranta. Postać diagramów niezwykle pomocna w tak skomplikowanych układach dźwiękowych, jako jedyna jest być może w stanie oddać złożoność i wariantywność odcinków muzycznych. Jest także w stanie przekazać z dużą dozą sugestywności sposób ukształtowania i relacji poszczególnych segmentów całości. Złożyć je w jeden sens, i nadać mu znaczenie zgodne z domyślną intencją kompozytora.

Organista jak możemy usłyszeć na płytach nadaje jednak swój własny ryt temu porządkowi. Czyni to tak, jak przystało na wytrawnego interpretatora dzieła. Przykłada do niego własną pieczęć. Sygnatura owa daje ogromny komfort słuchaczowi, że zostanie przeprowadzony przez meandry tej nadzwyczajnie trudnej kompozycji w sposób właściwy. Zupełnie niezwykła propozycja kompozytora utworzenia na wzór tablicy Mendelejewa ma tutaj pomóc w maksymalnym zróżnicowaniu barwowości brzmień. Widać, że Twórca nie odnosi się tutaj w niemal żaden sposób do tradycji, co można zauważyć również w sposobie traktowania materii muzycznej.

Ponadto wykazał Doktorant ścisły związek między aspektami intertekstualności, ich zrozumieniem, a właściwą interpretacją dzieła Vier Jahreszeiten für Orgel. Sonaten (I-IV) Bogusława Schaffera.

### **Konkluzja**

Stwierdzam, iż według oczekiwań formułowanych w wymaganiach art.13 ust.1 Ustawy z dnia 14.03.2003 zarówno dzieło artystyczne pani mgr Łukasza Mateji oraz dołączony opis stanowi oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego. Praca ta posiada znaczącą wartość w dziedzinie rozwoju dyscypliny, podejmuje problematykę wykonawczą w sposób oryginalny, oparty na własnych doświadczeniach artystycznych.

Przedstawioną pracę doktorską pana mgr Łukasza Mateji na temat Aspekty intertekstualne Vier Jahreszeiten für Orgel. Sonaten (I-IV) Bogusława Schaffera i ich wpływ na interpretację dzieła z satysfakcją oceniam pozytywnie i przyjmuję oraz wnioskuję o dopuszczenie do publicznej obrony.

Prof. dr hab. Radosław Marzec